

EEN GOEDE DAAD

Cas Raaijmakers

‘Uw naam is Eduard Jozef Maria van Bemmelen, klopt dat?’ De voorzitter van de meervoudige strafkamer sprak zacht en begripvol en schoof de bril naar het puntje van zijn neus. Het was een ritueel waar hij zich niet van bewust was, maar vragend naar het waarom, zou hij waarschijnlijk antwoorden daardoor beter in staat te zijn contact met de verdachte te maken. Alsof door het verplaatsen van de brillenglazen een laatste obstakel werd opgeruimd en zo de weg geplaveid werd voor een open en eerlijk gesprek.

‘Ja, dat klopt, meneer.’ Eduard had zich van tevoren goed voorbereid hoe hij de rechter zou moeten aanspreken. Dat was geen sinecure, want hij had wel drie mogelijkheden. Hij kon kiezen tussen meneer de voorzitter, edelachtbare of gewoon meneer. Na een zorgvuldige afweging besloot hij het op meneer te houden. Met meneer

toonde hij voldoende respect en hij bleef daarmee consistent in zijn gedrag. De bakker en slager noemde hij namelijk ook meneer, net als de onderwijzer van zijn kinderen en de dokter. Hij maakte geen onderscheid: niet in woorden, niet in blik, en niet in intonatie.

‘U begrijpt dat de officier van justitie zo dadelijk uiteen zal zetten wat u ten laste wordt gelegd en dat het uw recht is vragen onbeantwoord te laten?’

‘Ja, dat begrijp ik, meneer.’ Omdat hem feitelijk twee vragen werden gesteld, twijfelde hij even, maar hij wist dat één bevestiging voldoende zou zijn.

‘Dan geef ik nu het woord aan de officier van justitie.’

Het was al weer twee jaar geleden dat Eduard een mail stuurde naar professor doctor Theobald Kannegieter. Hij had de man op televisie gezien en daarna een boek van hem gelezen. Hij was onder de indruk van zijn kennis en wel in die mate, dat hij de stoute schoenen had aangetrokken om hem naar zijn mening te vragen. Dat was op zijn minst opmerkelijk te noemen omdat Eduard er de persoon niet naar was überhaupt iemand om advies te vragen. Direct na zijn besluit voegde hij de daad bij het woord en begon hij te schrijven. Zijn schrijfstijl had iets verwoeds of misschien was ‘maniakaal’ een meer adequate beschrijving. Driftig hamerde hij op de toetsen alsof de duivel hem op de hielen zat. Toen hij bij de tiende pagina was aangekomen, ging er iets mis. Hij had in zijn haast meerdere toetsen tegelijk aangeslagen en daardoor onbedoeld commando’s gegeven die niet meer te achterhalen waren. Weg was zijn tekst.

‘Kut, kut, kut. Godverdomme, godverdomme nog aan toe. Kolerезooi. Waarom, waarom?’ Alsof de hele wereld tegen hem was, wentelde hij zich in zelfmedelijden en liet zijn woede nog maar eens los op het toetsenbord. Om ernstige beschadiging te voorkomen verplaatste hij zijn agressie naar het bureaublad door er met platte hand

een aantal malen snoeihard op los te beuken. De schreeuwende vloeken vloeiden over in een jammerlijk geweeklaag:

‘Waarom godverdomme, waarom? Waarom moet mij dat nu weer gebeuren?’

Even daarna kwam hij tot bezinning. Hij draaide de knop om en herstelde de schade. Wijs geworden door de onplezierige ervaring sloeg hij nu per halve pagina de tekst op, om een nieuwe ramp te voorkomen. Na amper een uur was de schade hersteld en leek het drama van zojuist een voorval uit een lang verleden. Eduards persoonlijkheid werd gekenmerkt door paradoxen en contradicties. Het ene moment kon hij ziedend zijn en deed je er verstandig aan om zo ver mogelijk bij hem vandaan te blijven, terwijl luttele ogenblikken later hij zich over een ergernis heen zette met de rust van een kluizeenaar voor wie tijd en ruimte er nauwelijks toe deden.

Nu was hij dus rustig, op het serene af. Hij schonk zichzelf een kop koffie in als beloning voor de herstelarbeid en tevens als aanjager voor het vervolg van zijn brief. De brief moest kloppen. Kannegieter was een autoriteit op zijn vakgebied en als hij hem om zijn mening vroeg, was het zijn minimale plicht om precies uiteen te zetten waarom hij de brief schreef, hoe zijn persoonlijke situatie eruit zag en wat hij eigenlijk van Kannegieter verwachtte. Eduard had de gave zich als een pitbull vast te bijten in een opdracht en niet eerder los te laten voordat de klus geklaard was, ook al kon dat soms lang duren. Deze keer maar liefst vijftig uur, weliswaar niet non-stop maar toch bijna. Zijn enige onderbrekingen bestonden uit een aantal korte hazenslaapjes, toiletbezoek en wat heen-en-weer-geloop naar de koelkast voor een flesje water of een snelle hap. Hij keek naar de paginateller en zag dat zijn mail maar liefst 104 pagina’s telde. Hij analyseerde zichzelf en zijn product en deed dat hardop sprekend. Dat was een gewoonte geworden en hij zag er het nut niet van in met die gewoonte te breken.

‘Jezus Christus, 104 is te veel voor een mail. Ja, ja, mijn brief moet goede informatie bevatten, anders kan Kannegieter geen hoogte van mij krijgen. Maar Eduard, honderd is echt te veel. Dat moet je anders doen, jongen. Als ik nou onder de honderd kan blijven, is het goed. Maar het mag ook geen 99 zijn, dan is het net alsof een laatste pagina ontbreekt. Nee, 98 zou erg mooi zijn. Dus Eduard, schrappen, jongen. De meters zijn gemaakt, nu breekt de boetseertijd aan.’

En zo moedigde hij zichzelf aan om de tekst nog eens door te lopen, zinnen in te korten waar mogelijk en zo hier en daar en passant nog een kleine correctie aan te brengen. Hij hield van corrigeren, zoals hij ook van schoonmaken en opruimen hield. Je zag meteen het resultaat van je werk. Je kon zo mooi de situatie voor- en achteraf met elkaar vergelijken. En de laatste was per definitie een verbetering en won dus glansrijk. Wie hield er nu niet van verbeteringen? Nadat hij de laatste pagina had ingekort, zag hij tot zijn genoegen dat hij zijn doelstelling had overtroffen. Het waren geen 98, maar 96 pagina’s geworden. En hij had geen enkele concessie aan de inhoud hoeven doen.

‘Hopla, daar ga je.’ Met een triomfantelijke druk op de muisknop verstuurde hij zijn mail die op vrijwel hetzelfde moment op de computer en telefoon van Kannegieter zou belanden.

Zijn brief naar Kannegieter, zo zou later blijken, had zijn leven behoorlijk op zijn kop gezet en hem gedwongen een aantal ingrijpende besluiten te nemen. Zijn omgeving, zijn vrouw Denise in het bijzonder, waren verbluft door het ogenschijnlijke gemak waarmee hij had voorgesteld ergens anders te gaan wonen.

‘Hoe kun je dat nu zeggen? We hebben het toch goed samen? Wat ben je toch een ongelooflijke egoïst. Een zak ben je, een klootzak!’

Hij had eerst gezwegen om haar de gelegenheid te geven alle woede en frustratie uit haar frêle lijf te schreeuwen. Daarna pro-

beerde hij het aan haar uit te leggen.

‘Ik wil niet bij je weg, ik wil niet van je scheiden. Ik denk alleen dat het beter is als we niet meer samen wonen. We werken elkaar op de zenuwen, weet je. Hoe vaak beklag jij je er niet over dat je het in mijn ogen klaarblijkelijk nooit goed doet? Dat ik altijd zeg wat je wel en niet moet doen? Dat je genoeg hebt van mijn aanwijzingen hoe de vaatwasser systematisch in te ruimen? Dat je demonstratief je handen tegen je oren houdt als ik weer opmerk dat je je rommel laat slingeren en de voorraadkasten wanordelijk zijn volgepropt?’

Hier wachtte hij even en markeerde dat moment door een diepe zucht te slaken. ‘Echt, ik houd nog steeds van je, dat meen ik. Ik wil je absoluut niet kwijt. Maar dit is beter zo.’

Denise gaf zich niet zonder slag of stoot gewonnen.

‘Jij bent het toch, Eduard, die altijd zegt dat je problemen moet uitpraten en dat de oplossing begint bij het luisteren naar elkaar.’

‘Maar snap het dan toch, Denise. Dat is juist wat ik heb gedaan! Ik heb door jouw bril naar mijzelf gekeken en ik schrok daarvan. Ik wil je geen pijn meer doen, daarom is dit het beste.’

‘Als jij mij zo graag pijn wil besparen, is het dan niet een stuk eenvoudiger om op te houden met dat eeuwige gezeur en die verwijten? Is dat niet makkelijker dan zo maar uit het niets met de mededeling te komen dat we beter uit elkaar kunnen gaan?’

‘Apart wonen, niet uit elkaar gaan’, verbeterde Eduard haar.

‘Houd toch eens op met dat betweterige gedoe en geef mij een normaal antwoord. Als je weet dat je mij pijn doet, waarom houd je er dan niet gewoon mee op?’

‘Luister, Denise. Ik heb naar jou geluisterd. Luister jij nu naar mij. Ik wil dat wel, maar ik kan dat niet. Ik stoor mij enorm aan rommel. Ik kan daar niet tegen. Dat is voor jou misschien lastig voor te stellen, maar het maakt dat ik mij niet prettig voel. Ik vind het fijn als dingen hun eigen plaats hebben en ik vind het fijn om dingen